Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 16 mars 1920 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1920 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till lantförsvarsdepartementet.

(1:a avd.)

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

Tillfällig löneförbättring m. m. [1 och 2.]

1:o) Uti den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1920 (nr 2) har Kungl. Maj:t, under åberopande av punkt 1 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal inom den civila statsförvaltningen, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1920 beräkna ett förslagsanslag av 54,300 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 2) att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatersättningar m. m. anvisade medel, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1920 beräkna ett förslagsanslag av 20,000 kronor.

Beträffande dessa framställningar kommer utskottet framdeles under riksdagen att avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

B. Undervisning, understöd, expenser m. m.

Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser.

[3.]

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 76,500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet sid. 3—11.

Merkostnaderna å det ordinarie undervisningsanslaget, i 1920 års riksstat uppfört med 547,621 kronor, hava för innevarande år av Kungl. Maj:t beräknats på följande sätt:

	Totalkostnad	Bränsle- och lysekostnader	Övriga kostnader
Krigshögskolan	2,200	—	2,200
Artilleri- och ingenjörhögskolan	10,900	2,900	8,000
Ridskolan	14,600	10,500	4,100
Infanteriskjutskolan	21,300	—	21,300
Artilleriskjutskolor	19,000	—	19,000
Krigsskolan	17,740	14,090	3,650
Militärläkares undervisning samt fackskolorna för värnpliktiga medicine kandidater, veterinärer, tandläkare och apotekare	6,600	—	6,600
Till oförutsedda utbildningskostnader	11,648	—	11,648
Summa kronor	103,988	27,490	76,498

Då de av Kungl. Maj:t upptagna merkostnaderna för bränsle och lyse ansetts böra bestridas av ett till förstärkning av innevarande års bränsleanslag äskat belopp å 1,700,000 kronor, har i förevarande punkt medel begärts allenast för täckande av övriga merkostnader, i avrundat tal beräknade till 76,500 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastik-*

materiel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 76,500 kronor.

3:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 161,900 kronor. Skrivmaterialier, expenser bränsle, lyse m. m. [4.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 11—20.

Ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. (expensanslaget) är i riksstaten för innevarande år upptaget med 295,758 kronor och i likhet med övriga ordinarie underhållsanslag beräknat efter de före kristidens inträde rådande prisförhållandena.

Merkostnaderna för innevarande år hava av Kungl. Maj:t beräknats på sätt framgår av följande tabell:

	Total-kostnad.		Bränsle- och lysekostnader.		Övriga kostnader.	
Lantförsvarsdepartementet	44,418	—	9,418	—	35,000	—
Inspektörens för kavalleriet expedition, hyra	800	—	—	—	800	—
Arméförvaltningen	39,000	—	19,000	—	20,000	—
Generalitetet, truppslagsinspektörerna och militärbefälhavaren	26,800	—	14,710	—	12,090	—
Generalstaben	31,000	—	13,550	—	17,450	—
Generalfälttygmästarens expedition	7,110	—	—	—	7,110	—
Artilleristaben	3,000	—	1,500	—	1,500	—
Fortifikationsdepartementets militärbyrå	2,900	—	—	—	2,900	—
Fortifikationens huvudstation	2,800	—	—	—	2,800	—
Kommendantskapen	7,842	50	3,922	50	3,920	—
Intendenturstaben	3,500	—	—	—	3,500	—
Remonteringsstyrelsen	2,600	—	1,500	—	1,100	—
Krigshögskolan	18,000	—	18,000	—	—	—
Intendenturförråden	10,500	—	7,500	—	3,000	—
Garnisonssjukhuset i Stockholm	54,800	—	45,500	—	9,300	—
D:o i Boden	19,000	—	19,000	—	—	—
Rullföringsexpeditionerna	12,800	—	3,200	—	9,600	—
Till oförutsedda behov vid vissa expeditioner	1,830	—	—	—	1,830	—
För centralupphandling	30,000	—	—	—	30,000	—
Summa kronor	318,700	50	156,800	50	161,900	—

Då även i fråga om detta anslag bränsle- och lysekostnaderna icke ansetts böra däri ingå, har det för innevarande år i övrigt erforderliga medelsbehovet till expensanslagets förstärkning av Kungl. Maj:t upptagits till 161,900 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m.* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 161,900 kronor.

Skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden.

[5.]

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 148,525 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 20—22.

Ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden är i riksstaten för innevarande år upptaget med 155,175 kronor och beräknat med hänsyn till de före kristidens inträde rådande prisförhållandena.

Merkostnaderna å anslaget under år 1920 hava av Kungl. Maj:t uppskattats till 148,525 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 148,525 kronor.

C. Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.

Mathållning.

[6.]

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till mathållning å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 5,931,550 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 22—25.

För år 1919 har för arméns mathållning anvisats tillhopa 14,172,538 kronor, varvid dagsportionspriset beräknats till 90 öre.

Ordinarie förslagsanslaget till mathållning utgör för innevarande år 9,084,000 kronor. Anslaget är beräknat efter den före kristidens inträde tillämpade beräkningsgrunden av 60 öre för man och tjänstgöringsdag.

Rörande medelsbehovet å 1920 års tilläggsstat i fråga om detta anslag har departementschefen anfört följande:

»Att det belopp, efter vilket ordinarie mathållningsanslaget är beräknat, eller 60 öre för man och dag, är med nu rådande livsmedelspris alldeles för lågt, torde icke behöva närmare påvisas. En anslagsförstärkning torde därför jämväl för innevarande år vara ofrånkomlig. Med hänsyn till de alltjämt höga livsmedelsprisen synes den av arméförvaltningen beräknade portionskostnaden av 1 krona 20 öre för dag snarare vara för låg än för hög. Då man emellertid väl torde få räkna med en fortgående prissänkning, anser jag mig kunna tillstyrka, att nämnda belopp lägges till grund för medelsbehovet under innevarande år.

I enlighet med de av riksdagen godkända grunderna för beräknandet av antalet tjänstgöringsdagar har detta med ledning av 1917 års kontingentsiffror beräknats till 11,751,000 för värnpliktiga och till 3,389,000 för fast anställda eller tillhopa 15,140,000. Härvid har man beträffande de värnpliktiga givetvis utgått från den i gällande värnpliktslag stadgade övningstiden.

Emellertid har genom lagen den 10 oktober 1919 om ändrad utbildningstid för vissa värnpliktiga av 1919 års klass m. m. bestämts, *dels* att den i gällande värnpliktslag för vapenföra värnpliktiga — studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda undantagna — stadgade tiden för första tjänstgöringen skall nedsättas med 130 dagar vid fotfolket och 30 dagar vid trängen och intendenturtrupperna, *dels* att den i värnpliktslagen för icke vapenföra värnpliktiga — studenter och likställda undantagna — föreskrivna tjänstgöringstiden skall nedsättas med 30 dagar, *dels ock* att i § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen föreskriven uttagning för utbildning till underbefäl eller fackmän icke skall äga rum bland värnpliktiga av 1919 års klass. Vidare hava, på grund av lagen den 19 juni 1919 om överföring till hären av vissa marinen tilldelade värnpliktiga av 1919 års klass, 460 värnpliktiga överförts från marinen till hären och tilldelats fotfolket. Slutligen komma på grund av den omläggning av tjänstgöringsförhållandena, som blivit en följd av den under utbildningsåret 1918—1919 härjande influensaepidemien samt lagen den 25 augusti 1919 angående befrielse för värnpliktiga av 1918 års klass från fullgörande av viss värnpliktstjänstgöring i fredstid m. m., en del värnpliktiga av nämnda årsklass att fullgöra första tjänstgöring under innevarande år i stället för under år 1918 eller år 1919.

På grund av nu angivna förhållanden har jag låtit verkställa en omräkning av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under innevarande år; och framgår av denna omräkning , att detta antal skulle utgöra 9,123,952. Läggas härtill förenämnda 3,389,000 tjänstgörings-

dagar för fast anställda, skulle sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar för år 1920 alltså uppgå till 12,512,952.

Med en beräknad portionskostnad av 1 krona 20 öre för man och dag skulle således medelsbehovet för mathållningen under innevarande år utgöra (12,512,952 × 1: 20 =) 15,015,542 kronor 40 öre. Då under det ordinarie anslaget redan anvisats ett belopp av 9,084,000 kronor, erfordras följaktligen ett förstärkningsanslag av (15,015,542: 40 — 9,084,000 =) 5,931,542 kronor 40 öre eller i runt tal 5,931,550 kronor.»

Utskottets yttrande.

Att någorlunda tillförlitligt beräkna antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under år 1920 synes utskottet för närvarande icke möjligt, då frågan rörande övningstiden för 1919 (delvis) och 1920 års värnpliktsklasser ännu icke kunnat bliva föremål för riksdagens prövning.

Då emellertid kostnaderna för arméns mathållning beräknats efter ett så lågt dagsportionspris som 1 krona 20 öre samt erfarenheten visat, att det verkliga dagsportionspriset under föregående år betydligt överskridit nämnda belopp, har utskottet funnit sig böra tillstyrka beviljande av det nu äskade anslagsbeloppet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till mathållning* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 5,931,550 kronor.

Munderingsutrustning.

[7.]

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 1,400,482 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 25—27.

Ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning är i riksstaten för innevarande år upptaget med 5,276,611 kronor. Anslaget är beräknat efter samma grunder, som tillämpades före kristidens inträde, eller efter 33 öre om dagen för man och 10 öre om dagen för varje häst vid staber och undervisningsverk m. m., infanteriet, kavalleriet, trängen och intendenturtrupperna.

För år 1919 har av riksdagen beviljats ett förstärkningsanslag, beräknat efter 17 öre för man och dag samt 5 öre för häst och dag.

Med tillämpning av samma beräkningsgrunder för innevarande år har av Kungl. Maj:t nu äskats ett anslag av 1,400,482 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,400,482 kronor.

Inventarier i nya kasernetablissemang. [8.]

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) att för inköp av inventarier i nya kasernetablissemang å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 97,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet sid. 177—179.

Då de för anskaffande av inventarier för vissa truppförbands kaserner tidigare beviljade belopp visat sig vara otillräckliga eller i fråga om vissa andra truppförband medel ej beräknats för inventarier i nytillkomna kasernhus, hava nu äskats ytterligare anslag för ändamålet, beräknade på följande sätt:

för Kronobergs regemente	kronor	30,000: —
» Kalmar regemente	»	20,000: —
» Norrlands artilleriregemente i Östersund	»	30,000: —
» Norrlands artilleriregementes detachement i Boden	»	17,000: —
eller tillhopa	kronor	97,000: —

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må för inköp av *inventarier i nya kasernetablissemang* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 97,000 kronor.

Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden [9.]

8:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 1,700,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer å sid. 30—32 av statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden är i årets riksstat upptaget med 2,305,316 kronor. Anslaget är beräknat efter de prisförhållanden, som rådde före kristidens inträde. Sålunda har priset beräknats för kol till 25 kronor för ton, för koks till 24 kronor för ton, för björkved till 26 kronor 30 öre för famn, för barrved till 21 kronor 10 öre för famn, för elektrisk ström till 26 öre för kilowatt, för lysgas till 12 öre för kubikmeter och för fotogen till 17 öre för liter.

Liksom flertalet övriga underhållsanslag har bränsleanslaget under de senare åren måst förstärkas med avsevärda belopp. Sålunda anvisades förstärkningsanslag

för år 1918 med	kronor	725,000: —
» » 1919 »	»	1,700,000: —

Jämväl för år 1920 har en förstärkning av anslaget ansetts erforderlig, och har för ändamålet äskats samma belopp som för nästföregående år beviljats eller 1,700,000 kronor. Härvid har dock beräknats, att från detta anslag skola bestridas även merutgifter för bränsle- och lyse vid vissa undervisningsanstalter, staber och inrättningar, vilkas ordinarie kostnader av ifrågavarande slag icke bestridas av bränsleanslaget.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad i fråga om detta anslag föreslagits, får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning hemställa,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,700,000 kronor.

Remontering. [10.] 9:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till remontering å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 155,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet rörande 1920 års tilläggsstat sid. 32—41.

Ordinarie reservationsanslaget till remontering är i riksstaten för innevarande år upptaget med 884,880 kronor. Anslaget är beräknat efter de före kristidens inträde rådande prisförhållandena. Medelinköpspriset för remonter har sålunda upptagits till 850 kronor och medel-

inlösningspriset för tjänstehästar till 1,350 kronor. För transport-, rese- och diverse kostnader har beräknats ett belopp av 50 kronor för remont och för omkostnader vid depåerna ett belopp av 20 kronor för remont.

På grund av den under kristiden inträdda starka stegringen av hästpriserna hava under de senare åren särskilda förstärkningsanslag måst av riksdagen anvisas. Sålunda har för ändamålet beviljats

för år 1917	kronor	236,000: —
» » 1918	»	836,902: —
» » 1919	»	714,950: —

Vid beräknandet av det för år 1919 erforderliga förstärkningsanslaget hade man utgått från ett medelinköpspris för remonter av 1,500 kronor och från ett medelinlösningspris för officerares tjänstehästar av 1,900 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag.

Innevarande års ordinarie remonteringsanslag är avsett för inköp av 982 ersättningsremonter och 37 ökningsremonter samt inlösen av 30 egna tjänstehästar.

Departementschefen har nu ansett, att antalet ersättningsremonter, vilka innevarande år skola inköpas, borde minskas. Sålunda borde de för Norrbottens kavallerikår avsedda, redan anskaffade hästarna, alldenstund denna kårs uppsättning tillsvidare uppskjutits, disponeras vid övriga kavalleritruppförband, varigenom de för innevarande år erforderliga antal ersättningsremonter skulle kunna nedbringas med 240 stycken. På grund av svårigheterna att upprätthålla hästvård och dressera remonter borde vidare antalet ersättningsremonter minskas med ytterligare 200. Enligt Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle alltså för innevarande år inköpas allenast [982 — (240 + 200) =] 542 ersättningsremonter.

På grund av den allmänna revisionen av landets försvarsväsende hava några ökningsremonter icke numera ansetts böra under år 1920 inköpas, varemot inlösen av egna tjänstehästar borde ske i förut beräknad omfattning.

Beträffande prisfrågan har för innevarande år ett medelpris av 2,000 kronor för remont och 2,400 kronor för tjänstehäst ansetts böra tillämpas.

Med utgångspunkt från dessa beräkningsgrunder hava även vissa av de övriga i det ordinarie anslaget upptagna posterna ansetts böra jämkas.

Den omräkning av det för innevarande år erforderliga medelsbe-

hovet å remonteringsanslaget, som av departementschefen sålunda verkställts, framgår av följande tablå:

	Utgifter.		
Inköp av remonter och inlösen av tjänstehästar: 542 ersättningsremonter à kr. 2,000: — ... 1,084,000: — 30 tjänstehästar à kr. 2,400: — ..... 72,000: —	kronor	1,156,000: —	
Transport-, rese- och diverse kostnader: 542 ersättningsremonter à kr. 75: —	»	40,650: —	
Omkostnader vid depåerna: 542 ersättningsremonter à kr. 20: —	»	10,840: —	
Å depå störtade remonter: 25 remonter à kr. 2,085: —	»	52,125: —	kronor 1,259,615: —
	Inkomster.		
Utrangerade hästar: 692 hästar à kr. 138: — ...	»	95,496: —	
Ersättning för till tjänstehästar uttagna stamhästar: 50 hästar à kr. 2,500: — ...	»	125,000: —	» 220,496: —
Återstod			kronor 1,039,119: —

Medelsbehovet för år 1920 skulle alltså utgöra 1,039,119 kronor. Då härav redan 884,880 kronor äro anvisade under det ordinarie anslaget, hava alltså å föreliggande tilläggsstat äskats (1,039,119 — 884,880 = 154,239 kronor eller i runt tal) 155,000 kronor.

Utskottets yttrande.

Utskottet har icke ansett sig böra framställa någon erinran mot det sätt, varpå detta anslag av Kungl. Maj:t beräknats.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till remontering* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 155,000 kronor.

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11) att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till furagering å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 4,270,400 kronor. Furagering. [11.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 41—43.

Ordinarie förslagsanslaget till furagering är i årets riksstat upptaget med 4,573,838 kronor. Anslaget är beräknat efter 1 krona för häst och dag för de vid truppförbanden befintliga hästarna samt en årlig utfodringskostnad av 309 kronor för varje häst vid remontdepåerna, d. v. s. samma beräkningsgrund, som tillämpades före kristidens inträde.

På grund av den starka stegringen av furagepriset har det efter nyssnämnda grund beräknade ordinarie anslaget under de senaste åren visat sig alldeles otillräckligt, och särskilda förstärkningsanslag hava måst av riksdagen anvisas. Sålunda beviljades, utöver det ordinarie anslaget,

för år 1918 ..... kronor 1,746,900: —
» » 1919 ..... » 2,291,635: —

Det för innevarande år erforderliga merkostnadsanslaget har av Kungl. Maj:t beräknats efter ett pris av 1 krona om dag för varje häst.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till furagering* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 4,270,400 kronor.

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) dels till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 47,500 kronor; dels ock medgiva, att för samma ändamål må under år 1920 tagas i anspråk det av riksdagen till förstärkning av reservationsanslaget till lega av hästar för truppförbandens övningar å extra stat för år 1919 anvisade förslagsanslag av högst 700,000 kronor. Truppförbandens övningar. [12.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 43—50.

Ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar är i årets riksstat upptaget med 2,089,459 kronor. Anslaget är beräknat

efter de före kristidens inträde rådande prisförhållandena samt fördelat sålunda:

Titel I.	Hästlega	kronor	895,146: —
Titel II.	Övriga med de ordinarie övningarna förenade kostnader	»	1,098,403: —
Titel III.	Kostnader för frivilliga övningar med landstormen	»	95,910: —
		Summa kronor	2,089,459: —

Beträffande titel I har, enligt vad departementetschefen meddelat, det av riksdagen för det ordinarie hästlejningsanslagets förstärkning å extra stat för år 1919 anvisade anslag av 700,000 kronor icke disponerats för sitt ändamål. Då detta anslag vore av förslagsanslags natur, skulle detsamma återgå till statsverkets kassafond. Därest så skedde, lämnade emellertid förefintliga behållningar icke tillgång till gäldande av de för år 1920 beräknade merkostnaderna. För undvikande av förstärkningsanslag för detta ändamål har departementschefen därför ansett riksdagens medgivande böra inhämtas till att få jämväl under år 1920 använda förenämnda extra anslag för det ordinarie anslagets förstärkning.

Å titel II har äskats en förstärkning å 47,500 kronor, avsedd att täcka merkostnader vid ingenjörtruppernas övningar, varemot å titel III något förstärkningsanslag icke begärts.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag såväl i avseende å dispositionen av 1920 års förstärkningsanslag för hästlejning som beträffande det nu begärda anslaget.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 47,500 kronor.

b) medgiva, att för samma ändamål må under år 1920 tagas i anspråk det av riksdagen till förstärkning av reservationsanslaget till lega av hästar för truppförbandens övningar å extra stat för år 1919 anvisade förslagsanslag, högst, 700,000 kronor.

D. **Sjukvård m. m.**

12:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 214,631 kronor. Sjuk- och veterinärvård m. m. [13.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 50—56.

Ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. är i årets riksstat uppfört med 682,501 kronor. Anslaget är liksom övriga ordinarie underhållsanslag beräknat efter de före kristidens inträde rådande förhållandena och fördelat på följande titlar:

Titel I.	Sjukvård i allmänhet	kronor	302,800: —
Titel II.	Sanatorievård åt personal vid armén	»	100,000: —
Titel III.	Tandvård	»	46,050: —
Titel IV.	Ögonsjukvård	»	15,000: —
Titel V.	Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen	»	63,380: —
Titel VI.	Veterinärvård	»	155,271: —
	Summa	kronor	682,501: —

På grund av den under kristiden inträdda prisstegringen hava de under ordinarie sjukvårdsanslaget beräknade medlen visat sig otillräckliga och särskilda förstärkningsanslag därför måst av riksdagen anvisas. Sålunda beviljades

för år 1918	kronor	197,650: —
» » 1919	»	203,700: —

Kungl. Maj:t har nu äskat en förstärkning av anslaget med 214,631 kronor, beräknade på följande sätt:

under titel I	kronor	135,153: —
» » V	»	8,900: —
» » VI	»	70,578: —
eller tillhopa	kronor	214,631: —

Härmed hava de ytterligare för år 1920 erforderliga beloppen under titlarna I och VI upptagits med utgångspunkt från en merkostnad av 1,5 öre för man och tjänstgöringsdag och samma summa för häst och dag.

Det under titel V beräknade beloppet avses för täckande av merkostnaden i fråga om underhåll och sjukvårdsmateriel vid garnisonssjukhusen å Karlsborg och i Boden.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m.* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 214,631 kronor.

Sjukhusinventarier m. m. [14.]

13:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att för anskaffande av sjukhusinventarier m. m. å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 117,600 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet sid. 233—235.

Ifrågavarande belopp är avsett för anskaffning av inventarier för sjukhusen vid Kronobergs, Södermanlands och Kalmar regementen, vilka sjukhus beräknas vara färdiga att tagas i bruk under innevarande år.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må för anskaffande av *sjukhusinventarier m. m.* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 117,600 kronor.

Nya sjukhus vid armén. [15.]

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15) att, under förutsättning att det i statsverkspropositionen för uppförande av nya sjukhus vid armén äskade anslaget av 559,126 kronor varder av riksdagen beviljat, därav å tilläggsstat för år 1920 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 150,000 kronor.

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet sid. 237—251.

Kungl. Maj:ts förslag.

För uppförande av sjukhusbyggnader vid Norrlands dragonregemente och Norrlands artilleriregemente hava medel av Kungl. Maj:t äskats enligt följande beräkning:

Norrlands dragonregemente	kronor	314,600: —
Norrlands artilleriregemente	»	195,000: —
Summa	kronor	509,600: —

Jämväl för Vendes artilleriregemente har nytt sjukhusutrymme ansetts böra omedelbart anordnas, men ha kostnaderna härför, då lokal funnits disponibel, kunnat bliva jämförelsevis obetydliga och bestridas av till förfogande stående reserverade medel.

Kostnader för anskaffande av erforderliga inventarier hava beräknats uppgå till följande belopp, nämligen för

Norrlands dragonregemente	kronor	17,938: —
Norrlands artilleriregemente	»	15,588: —
Vendes artilleriregemente	»	16,000: —
Summa	kronor	49,526: —

Det erforderliga anslagsbeloppet skulle alltså utgöra (509,600 + 49,526 =) 559,126 kronor.

Av det sålunda beräknade anslaget borde enligt Kungl. Maj:ts förslag 150,000 kronor, därav 16,000 kronor till inventarier för Vendes artilleriregemente, utgå redan under innevarande år och följaktligen upptagas å tilläggsstat för år 1920.

Det återstående anslagsbeloppet eller 409,126 kronor syntes böra fördelas med 200,000 kronor på år 1921 och återstoden på år 1922.

Utskottets yttrande.

Såväl av departementschefens utredning som av de upplysningar rörande sjukhusförhållandena vid ovannämnda truppförband, som utskottet under hand inhämtat, har framgått, att omedelbara åtgärder äro av nöden för sjukvårdens ordnande. Med hänsyn härtill har utskottet, ehuru visserligen torde kunna ifrågasättas lämpligheten av att under pågående revision av vårt försvarsväsende företaga nybyggnader i den utsträckning, Kungl. Maj:ts förslag innebär, likväl ansett sig böra tillstyrka de av Kungl. Maj:t föreslagna anordningarna. Då det emellertid enligt utskottets mening är av synnerlig vikt, att de föreslagna sjukhusen om möjligt färdigställas redan under år 1921, anser utskottet att hela det erforderliga beloppet bör anvisas å 1920 års tilläggsstat och 1921 års stat, lämpligen med hälften eller 279,563 kronor på vardera staten.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för uppförande av *nya sjukhus vid armén* bevilja ett anslag av 559,126 kronor samt därav å tilläggsstat för år 1920 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 279,563 kronor.

E. Vapen och ammunition.

Vapen och ammunition m. m. [16.]

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 2,000,000 kronor.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel. [17.]

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17) att för bestridande av under år 1920 uppkommande merkostnader för fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 397,480 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet sid. 255—258.

1919 års lagtima riksdag har för ifrågavarande ändamål, enligt för anskaffningen uppgjord plan, beviljat 1,637,400 kronor.

För bestridande av under innevarande år uppkommande merkostnader har beräknats ett belopp av 397,480 kronor, därav 210,000 kronor för handvapen och 187,480 kronor för kulsprutemateriel.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må för bestridande av under år 1920 uppkommande *merkostnader för fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 397,480 kronor.

F. Byggnader och ingenjörmateriel.

17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 1,907,845 kronor. Byggnadsanslaget. [18.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet rörande tilläggsstaten sid. 60—63.

Ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor är i riksstaten för innevarande år upptaget med 1,842,645 kronor. Anslaget är liksom övriga ordinarie underhållsanslag beräknat efter de före kristidens inträde rådande prisförhållandena.

Det nu äskade förstärkningsanslaget har beräknats på följande sätt:

Förstärkning av de under det ordinarie anslaget beräknade utgifterna med (100 procent)	kronor	1,842,645: —
Underhåll av vissa byggnader, vilket underhåll förut bestritts av anslaget till arméns diverse intendenturbehov	»	26,000: —
Förstärkning av detta belopp med 100 procent	»	26,000: —
Underhåll av vissa nya byggnader m. m.	»	6,600: —
Förstärkning av detta belopp med 100 procent	»	6,600: —
Summa	kronor	1,907,845: —

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,907,845 kronor.

18:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av medel till fullföljande av arbetena å de av 1906 års riksdag beslutade kasernetablissemang för femton infanteriregementen har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härmed Arbetena å kasernetablissemang. [19.]

erinra.

Vätgasverket i Boden. [20.]

19:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att för underhåll av maskinella anordningar vid vätgasverket i Boden å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 4,200 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet sid. 320 och 321.

Ifrågavarande anslagsbelopp har äskats såväl å 1921 års stat som å förevarande tilläggstat.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna av hemlig natur, får, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, beträffande 1920 års tilläggsstat hemställa,

att riksdagen må för *underhåll av maskinella anordningar vid vätgasverket i Boden* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 4,200 kronor.

Exercishus i Boden. [21.]

20:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag får utskottet under hänvisning till statsrådsprotokollet rörande förevarande tilläggsstat sid. 64 och 65 hemställa,

att riksdagen må för *återuppförande av ett nedbrunnet pjäsexercishus i Boden* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

Ingenjörmateriel. [22.]

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 103,920 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet rörande tilläggsstaten sid. 65 och 66.

Ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel är i årets riksstat upptaget med 124,100 kronor. Anslaget är beräknat efter de före kristidens inträde rådande prisförhållandena.

Merkostnaderna å anslaget, i vad detsamma avser annan ingenjörmateriel än flygmateriel, hava av Kungl. Maj:t beräknats till 103,920 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 103,920 kronor.

22:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) att för bestridande av under år 1920 uppkommande merkostnader för komplettering av viss ingenjörmateriel å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av högst 41,650 kronor. Komplettering av viss ingenjörmateriel. [23.]

Utredningen i ärendet återfinnes i det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet sid. 339—342.

För komplettering av viss ingenjörmateriel har å extra stat för år 1920 anvisats 83,300 kronor. Det av Kungl. Maj:t nu begärda anslaget avser täckande av ytterligare kostnader för nämnda komplettering.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för bestridande av under år 1920 uppkommande *merkostnader för komplettering av viss ingenjörmateriel* å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 41,650 kronor.

G. **Diverse.**

23:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande *dels* täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag (punkt 24) *dels ock* dyrtidstillägg under år 1920 åt befattningshavare i statens tjänst (punkt 25) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen Brister å vissa ordinarie reservationsanslag m. m. [24 o. 25.]

anmäla.

Stockholm den 16 mars 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *N. A. Nilsson*, *Ollas A. Ericsson*, *H. M. Bäckström*, *J. L. Widell*, *C. G. Ekman*, *O. U. B. Olsson*, *O. Bergqvist*, *E. A. Hallin*, *J. Pålsson* och *J. Nilsson* i Malmö samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *O. H:son Waldén*, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *W. Bäckström*, *C. R. Jansson* i Falun, *J. Erlansson*, *O. Nilsson* i Örebro, *A. Mossberg*, *K. E. W. Söderhielm* och *E. Andersson* i Prästbol.

Reservationer:

vid *punkt 9)* (remontering) av herrar *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *H. M. Bäckström*, *O. U. B. Olsson*, *J. Nilsson* i Malmö, *A. Anderson* i Råstock, *O. H:son Waldén*, *C. R. Jansson* i Falun, *O. Nilsson* i Örebro och *E. Andersson* i Prästbol, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Trots den minskning i antalet ersättningsremonter, som Kungl. Maj:t föreslagit, kommer antalet hästar vid truppförbanden att även för framtiden bli så högt, att hästarna ej kunna påräkna fullgod skötsel. Försvarsrevisionen föreslår också för att vinna rättelse i detta förhållande, att den kassation av stamhästar vid kavalleriet, som enligt gällande bestämmelser skall äga rum under hösten innevarande år, skall verkställas redan på våren och omfatta 18 % i stället för nu fastställda 9 % av stamhästantalet. Under dessa förhållanden och med hänsyn även till det alltjämt rådande höga priset på remonter anser utskottet, att remonteringen för år 1920 bör ske inom ramen för det redan beviljade ordinarie anslaget. För detta kunna åtminstone anskaffas 520—530 av de av Kungl. Maj:t beräknade 597 remonterna.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må avslå Kungl. Maj:ts framställning om anvisande å tilläggsstat för år 1920 av anslag till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till remontering*.

vid *punkt 14)* (nya sjukhus vid armén) av herrar *C. G. Ekman* och *A. Anderson* i Råstock, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse: »Såväl av — — — — de föreslagna sjukhusen färdigställas så snart som möjligt, förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t icke underlåter att för arbetets påskyndande å tilläggsstat för år 1921 begära därför eventuellt erforderligt belopp.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för uppförande av *nya sjukhus vid armén* bevilja ett anslag av 559,126 kronor samt därav å tilläggsstat för år 1920 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 150,000 kronor.»

Tabell över anslagen under tilläggsstatens till riksstaten för år 1920 *fjärde* huvudtitel.

Lantförsvarsdepartementet.

	Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.		
Tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal inom den civila statsförvaltningen, *förslagsanslag*	* 54,300	
Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, *förslagsanslag*	* 20,000	74,300
Undervisning, understöd, expenser m. m.		
Förstärkning av reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, *förslagsanslag*, högst	76,500	
Förstärkning av reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m., *förslagsanslag*, högst	161,900	
Förstärkning av reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, *förslagsanslag*, högst	148,525	386,925
Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.		
Förstärkning av förslagsanslaget till mathållning, *förslagsanslag*, högst	5,931,550	
Förstärkning av reservationsanslaget till munderingsutrustning, *förslagsanslag*, högst	1,400,482	
Inventarier i nya kasernetablissemang, *reservationsanslag*	97,000	
Förstärkning av reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden, *förslagsanslag*, högst	1,700,000	
Förstärkning av reservationsanslaget till remontering, *förslagsanslag*, högst	155,000	
Förstärkning av förslagsanslaget till furagering, *förslagsanslag*, högst	4,270,400	
Förstärkning av reservationsanslaget till truppförbandens övningar, *förslagsanslag*, högst	47,500	13,601,932

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas

	Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Sjukvård m. m.		
Förstärkning av reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., *förslagsanslag*, högst	214,631	
Sjukhusinventarier m. m., *reservationsanslag*	117,600	
Nya sjukhus vid armén, *reservationsanslag*	279,563	611,794
Vapen och ammunition.		
Förstärkning av reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., *förslagsanslag*, högst	** 2,000,000	
Merkostnader för fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel, *förslagsanslag*, högst	397,480	2,397,480
Byggnader och ingenjörmateriel.		
Förstärkning av reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, *förslagsanslag*, högst	1,907,845	
Fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen, *reservationsanslag*	* 2,200,000	
Underhåll av maskinella anordningar vid vätgasverket i Boden, *reservationsanslag*	4,200	
Återuppförande av ett nedbrunnet pjäsexercishus i Boden, *reservationsanslag*	20,000	
Förstärkning av reservationsanslaget till ingenjörmateriel, *förslagsanslag*, högst	103,920	
Merkostnader för komplettering av viss ingenjörmateriel, *förslagsanslag*, högst	41,650	4,277,615
Diverse.		
Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag för år 1919, *förslagsanslag*, högst	**3,500,017	
Dyrtidstillägg, *förslagsanslag*	**28,000,000	31,500,017
Summa	.....	52,850,063

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.
** Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

Stockholm, K. L. Beckmans Boktryckeri, 1920.